

YP-lehti 1998, 2018, 2038

JUSSI SIMPURA

Vuoden 2018 alussa tuli kulu-neeksi 20 vuotta Yhteiskunta-politiikka-lehden ensimmäisen numeron ilmestymisestä. Leh-ti perustettiin jatkamaan Alko-holipolitiikka-lehden perinteitä, kun Alkon alkoholipolitiikkaan, tilastointiin ja tiedotukseen liit-tyneet tehtävät olivat siirtyneet silloiseen Stakesiin 1990-luvun puolivälissä. Stakes fuusioitiin Kansanterveyslaitoksen kans-sa Terveyden ja hyvinvoinnin laitokseksi (THL) vuon-na 2009, ja THL jatkoi lehden julkaisemista. Lehden rahoitus-pohjan vahvistamiseksi haettiin 2010-luvun puolivälissä konsor-tiokumppaneita. Nykyisin leh-teä julkaisee THL:n, Eläketur-vakeskuksen, Kelan tutkimuk-sen ja Tampereen yliopiston yh-teiskuntatieteiden tiedekunnan yhteenliittymä.

20 vuotta sitten YP:n ensim-mäisen numeron pääkirjoituk-sessa ”Sosiaaliset trendit ja yh-teiskuntapolitiikka” silloinen päätoimittaja Matti Virtanen halusi tunnistaa ”trendejä, tee-moja ja kysymyksiä, jotka omas-ta mielestäni ovat olennaisia ja liikkuvat nyt starttaavan lehden ydinalueilla”. 1990-luvun la-man jälkeen ja 2000-luvun lop-pupuolelle ulottuneen nousu-kauden kynnyksellä Virtanen nimesi ensimmäiseksi tärkeäksi

aiheeksi yhteiskunnan mahdol-lisen jäykistymisen. Sillä hän tar-koitti sosiaalisten jakojen muut-tumista rakenteellisista syistä jäykiksi, niin että kasvava ja vau-rastuva yläluokka linnoittautuu keskiluokan yläpuolelle, ja ala-reunaan taas ”eristetään ’rahvas’, modernit köyhät”. Muita Virta-sen esiin nostamia teemoja olivat massatyöttömyyden tilapäisyys, hyvinvointivaltion edelleen mer-kittävä rooli tuottavuuden kas-vun ja sen hedelmien levittäjänä laajalle koko väestöön sekä asia, jota Virtanen kutsui ”julkisen sektorin salaisuudeksi”. Viimek-si mainittu kysymys on ajankoh-tainen sote-Suomessa, kun yritet-ään päättää tehtävien ja rahoit-usken jaosta julkisten ja yksi-tyisten palveluntuottajien välillä.

Entä Yhteiskuntapolitiikka-lehti nyt? Ovatko Matti Virtasen keskeisinä pitämät teemat näky-neet lehden sisällössä? Nopeasti selaten näyttää siltä, että lehden vanha perintö päihdekysymys-ten esillä pitäjänä on ollut vah-va, vaikkei se kuulunut Virtasen teemoihin. Yhteiskunnan jäy-kistymistä on lehdessä selvitetty muun muassa koulutusjärjestel-män ja sen eriyttävien vaikutus-ten tutkimusraportoinnilla. Sa-maa kysymystä on lähestytty ar-tikkeleissa, joiden aiheena ovat olleet erilaiset reunaryhmät, niin

hyvä- kuin huono-osaiset. Työn ja toimeentulon kysymyksetkin ovat saaneet tilaa, ja siinä yhtey-dessä myös työttömyys on ollut esillä useaan otteeseen. Lehden aihealueilla on jatkuvasti voitu myös tarkastella hyvinvointival-tion muutoksia. On myös sel-vää, että KTL:n ja Stakesin fuu-sioituminen THL:ksi lisäsi mah-dollisuuksia nostaa esiin tervey-teen liittyviä teemoja lähinnä terveystieteiden, julkisen sek-torin toimintojen ja sote-uudis-tuksen yhteydessä.

Lehden sisältö määräytyy sii-hen kirjoituksia tarjoavien asian-tuntijoiden aktiivisuudesta. Leh-delle on vuosien mittaan synty-nyt potentiaalisten kirjoittajien keskuudessa oma profiili, jon-ka kirjoituksia tarjoavat otta-vat huomioon. Tarjottujen kir-joitusten määrä on pysynyt kor-keana, ja vain parhaasta päästä

olevat kirjoitukset on voitu julkaista. Laadunvarmistuksen tärkeä osa on vertaisarvointi, jonka käyvät läpi kaikki lehden artikkeliosastossa julkaistut tekstit. Tämän ansiosta lehti on päässyt kotimaisessa julkaisufoorumiluokituksessa (JUFO) tasolle 2 alle kymmenen muun yhteiskuntatieteellisen lehden kanssa. Lehden toimitusneuvosto seuraa jatkuvasti vertaisarviointitoimintaa ja on voinut kunnioitussella todeta sekä arvioitsijoiden että kirjoittajien vakavan pyrkim-

yksen pitää huolta julkaistavien artikkelien laadusta.

Mitä sitten voi odottaa seuraavien 20 vuoden jälkeen? Sähköisen julkaiseminen eri muodoissaan valtaa alaa, ja YP on jo ottanut askelia siihen suuntaan. Paperilehti saattaa 20 vuoden kuluksi olla historiaa. Myös YP:n pyrkimys toimia suomen kielellä tapahtuvan tieteellisen julkaisemisen väylänä hyvinvointi- ja terveyspolitiikan kysymyksissä kohtaa haasteita, kun on jo pelätty muutenkin suomen aseman

heikkenevän. Suurin haaste on kuitenkin laadukkaan ja laatuvarmistetun, tutkitun tiedon välittämisessä muunlaisen tiedon vyöryessä tuhansia kanavia pitkin. Emme voi olla varmoja, että totuudenjälkeinen aika olisi ohi vuonna 2038, eikä siihen varmasti päästä ilman laatuvarmistettua julkaisemista, olipa sen muoto ja kieli mikä tahansa. Tässä kamppailussa YP ja sen kaltaiset julkaisufoorumit ovat edelleen yksi avaintekijöistä.

Lajinsa viimeinen?

JUKKA MÄKI

Parhailaan kaupataan Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymän jo lakkautetun Tuustaipaaleen kuntoutumiskeskuksen rakennuksia Mäntyharjulla. Vanhoista, jo 1920-luvulla työlaitoksina aloittaneista kuntien laitoksista on jäljellä enää Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymän Ridasjärven päihdehoitokeskus sekä Helsingin vuonna 1937 perustama, nykyisin Tervalammen kartanon kuntoutuskeskuksena tunnettu yksikkö. Myös sen lakkauttamista ollaan suunnittelemassa.

Suomalaisen päihteiden ongelmakäyttäjien laitostuntoutuksen juuret ja perinteet ovat lähtöisin alun perin elatusvelvollisuutensa laiminlyöneiden ja irtolaisten ”ojentamiseen” perustetuista, vuoden 1922 köyhäinhoitolain mukaisista työlaitoksista. Työlaitokseen määräämisellä kunta voisi periä takaisin antamia avustuksia ”maksu-

haluttomilta” henkilöiltä käyttämällä elatus- ja korvausvelvollisten työvoimaa laitosten maametsätalouksissa. Kyse oli myös juoppojen ja pahennusta herättävien henkilöiden kontrollista ja eristämisestä.

Nuoren tutkijan Heikki Mikkosen teos *Kurinpidosta kuntoutukseen* kertoo Uudenmaan kuntien vuonna 1927 perustaman työlaitoksen historiasta peilaen sitä eri aikakausien sosiaalipoliittisiin lähtökohtiin, yhteiskuntarakenteen ja arvojen muutoksiin. Mikkosen tutkimusote on ansiokas. Lukija pääsee yksittäisen laitoksen historian rinnalla käsiksi niihin yhteiskunnallisiin ja sosiaalipolitiikan kehittymiseen liittyviin tekijöihin, jotka ovat heijastuneet laitoksen toimintaan. Julkistalouden tilanteiden vaikutukset kyllä tuodaan esille, mutta kulloisenkin valtionosuusjärjestelmän vaikutukset laitosten ja laajem-

---

Heikki Mikkonen
Kurinpidosta kuntoutukseen
Uudenmaan
päihdehuollon kuntayhtymän
historia
Uudenmaan päihdehuollon
kuntayhtymä, 2018

min koko päihdehuollon kehitykseen olisi saanut tulla selkeämmin esiin.

Kirjan laitostelämän kuvaukset perustuvat pitkälti laitoksen hallinnollisen arkiston lähteisiin. Näin kuva laitoksen asukkaiden arjesta ja tuntemuksista jää varsin ohueksi. Olisi kiintoisaa tietää, mikä merkitys laitoksella on ollut sen eri vaiheissa sinne sijoitetuille tai asiakkaaksi tulleille? Kysymys on isosta asiasta: työlaitosten, huoltoloiden, päihdehoitokeskusten ja -yhteisöjen kautta on vuosisadan saatossa kulkenut kymmeniä tuhansia huono-osaisia, joiden oma ääni ei ole juuri tullut esille. Nyt jo sulkeutu-